

Улуу Кыайы 60 сылын туолуутун көрсө

Бу саһарбыт хаартыскада түспүт Чуралчы оройуонун 60 аҕа-аҕа билиһиннөрүр сыллаах бу суруйааччы суруйарга холоннум.

Бастакы кэккэбэ хангастан ууга:

1. Макаров Афанасий Павлович — 1923 сыллаах төрөөх, Саха национальнай байыаннай оскуолатын (СНБО) бүтэрбит. 1941 с. атырдыах ыйын 15 күнүгэр армияга ыҕырыллыбыт, ефрейтор. 1944 с. олунньу 25 күнүгэр сэрин толоонулар өлбүт. Могилевская уобалас Калинин бөлүөлөгүр көмүллэн сытар.

2-с, 3-с ааттара билибэт.

4. Парфенов Петр Васильевич — 1916 с. т., учуутал. Сэригэ 1942 с. бос ыйын 20 күнүгэр ыҕырыллан барбыт. Младшай лейтенант, Хотулуу-ардааны фронт 21-с туспа хайылар биригээдэтигэр сибээскэ сылдьыбыт. Ленинградский уобалас Поддорский оройуонун Козлово дэриэбинэтигэр буолбут кыргылымга бааһыран, санитарнай лаабырга эмтэнэр. Салгыы II Прибалтийский фронт 48-с стрелковой дивизиятын

КИНИЛЭР ӨРЧҮҮ ТЫЫННААХТАР

састаабыгар сэримлэнэн баран Кыһыл Сулус орденнаах 1945 с. сайыныгар дойдутугар эргиллибит. Билигин баар.

5. Максимов Николай Петрович — Чуралчытаабы педучищени бүтэрэн, сэрин иһинэ учууталлаабыт. Дьокуускайдаабы советский-партийнай оскуолаба үөрэммит. Оройуонга былаанньык салаа сибээдэс-сайынэн үлэлигэр сылдьан 1948 с. ылдьан өлбүт.

6. Аата биллибэт.

7. Пономарев Николай Афанасьевич — 1918 с. т., учуутал. 1942 с. атырдыах ыйын 21 күнүгэр сэрингэ ыҕырыллан барбыт. Сержант, 107-с стрелковой полкага сылдьан 1943 с. атырдыах ыйыгар сэрингэ өлбүт. Орел куораттан 15 км сиргэ көмүллүбүт.

8. Посельский Федор Васильевич — ДьФАО-5а (ЯФАС-ка) үөрэммит, хоту Сааскылаах, Уус-Дуалаҕы балыһаларыгар, сэрин кэнниттэн Дьокуускайга кэлэн комсомолга уонна "Эдэр коммунист" хаһыакка үлэһэбит. Салайар үлэбэ дьобурдаарын биллэрэр, "Чуралчыга" "Коммунизм" колхоз бырабылланнаахтын председателинэн үлэһэппиттэр. Кэлин оройуонга доруобуйа салаатын сибээдэсэйдэ буолбут. Соһууну ылдьан 1968 с. өлбүт.

Иккис кэккэбэ:

1. Сидоров Сидор Иванович — Москва метрополитенын тутууга үлэһит-үлэһит үөрэнэн 1938 с. историко-архивнай институту бүтэрбит. Дьокуускайга Кини архивка үлэһити кэмгэр Саха сирин историятыгар сыһыаннаах ыстатыйалары бэчээтлэппит. Салгыы аспирантурага үөрөнөр бадалаах Москвага барбыт. Кини Коми АССР Кини госархивын директорунан ананан үлэһэбэтэ биллэр.

2. Хотанов Роман Устинович — Чуралчы оройуонун оскуолатыгар учууталлаабыт.

3-с, 4-с ааттара биллибэт.

5. Протодьяконов Михаил Николаевич — 1916 с. т., СНБО-ба үөрэммит. Сэригэ 1941 с. атырдыах ыйын 29 күнүгэр ыҕырыллыбыт уонна 1943 с. алтынньытыгар кыргылы толоонулар өлбүт.

6. Присев Николай Романович — 1916 с. т., учуутал. Армияга 1942 с. балаһан ыйын 29

күнүгэр ыҕырыллыбыт. "Дальстройга" сылдьан өлбүт.

7-с аата биллибэт.

8. Пестерев Афанасий Николаевич — ДьПУ-ну бүтэрэн хоту үлэһэбит, кэлин Төлөйгө, Мээндиэбэ учууталлаабыт.

9. Дорофеев Максим Дмитриевич — учуутал, Диринг, Хайахсыт оскуолатыгар үлэһэбит.

Үһүс кэккэбэ:

1. Ефремова Александра Дмитриевна — Дьокуускайдаабы культурнай-сырдатар оскуолаба үөрэммит. Чуралчыга, Покровскайга социальнай харапта салаатыгар үлэһиттэр.

2. Белых Пелагея Михайловна — Дьокуускайга культурнай-сырдатар оскуолаба үөрэммит. Сэрин сааһа Чуралчытаабы милиция отделыгар паспортнай остуолга үлэһэбит.

3. Сидорова Ульяна Федоровна — Дьокуускайга педучищени бүтэрбит.

5. Федорова Александра Дмитриевна — Чуралчы сэтте кылаастаах оскуолатыгар учууталлаабыт. Доруобуйата мөлөөн, эдэр сааһыгар 1948 с. өлбүт.

6. Харитонова Христина Павловна — 1941 с. культурнай-сырдатар оскуолатын бүтэрэн Абылга үлэһэбит. Дойдугар Диринг интернатыгар сибээдэс-сайынэн, Чуралчыга үөрөх салаатыгар бүтэһитинэн үлэһэбит. Кэлин Дьокуускайдаабы оро сэллэһин балыһаларыгар үлэһит-үлэһит. ДьФАО-ны бүтэрбит. Типографияга баар оро сарыгар 20 сыл ситиһимэлэтик үлэһэбитин иһин "ССРС доруобуйатын туйгуна" эмтэах. Билигин Дьокуускайга олорор.

7-с, 8-с ааттара биллибэт.

9. Пермякова дикн араспа-аньалаах.

10. Аата биллибэт.

11. Дьячковская Егор Иванович — 1917 с. т., СНБО-ба үөрэммит. Сэригэ 1942 с. балаһан ыйын 7 күнүгэр ыҕырыллыбыт. Младшай лейтенант, кыргылы хонуутугар өлбүт.

12. Лазарев Назар Иннокентьевич — 1921 с. т., Усуйаанаба паспортнай остуолга үлэһэбит, кэлин Дьокуускайга паспортнай отдел начальнига буолбут. Майор званиелаах.

Төрүс кэккэбэ:

1. Захаров Алексей Герасимович — 1916 с. т., учуутал. Дьокуускайтан армияга 1942 с. атырдыах ыйыгар ыҕырыллыбыт. 325-с, 212-с зенитнай артиллерийскай полкаларга сылдьыбыт. 1944 с. эргиллибит. Дьокуускай 2 №-дээх оскуолатыгар, Чуралчы Дирингэр учууталлаабыт. 1990 с. ылдьан өлбүт.

2-с, 3-с ааттара биллибэт.

4. Хоотанов Илья Софронович — 1918 с. т., учуутал. 1943 с. тохсунуу 24 күнүгэр сэрингэ ыҕырыллыбыт. 525-с үөрэтэртутар батальонго сылдьыбыт. Дойдугар 1944 с. алтынньы ыйга кэлбит. Диринг сэтте кылаастаах оскуолатыгар географияны үөрэппиттэр. Төлөй кэлиһилигин тилиннэрбит үтүлээх, дьиктигэр оболору үөрэппиттэр. 1944 с. ылдьан өлбүт.

5. Каженин Николай Михайлович — II Арыылаахтан төрүттээх учуутал.

6. Кондратьев Егор Афанасьевич — 1917 с. т., СНБО-ба үөрэммит. Халхин-Гол сэриитин кыттылаабыт. Сэригэ 1941 с. балаһан ыйын 7 күнүгэр Дьокуускайтан ыҕырыллыбыт, старшай лейтенант. Читага госпитальга сытан өлбүтүн туһунан хара сурута 1943 с. ыам ыйыгар дьонугар кэлбит.

7. Кривошапкин Роман Христофорович — 1945 с. т., 1939 с. "Чуралчытаабы педучищени бүтэрэн, салгыы СНБО-ба үөрэммит. 1940 с. атырдыах ыйыттан 1942 с. кулун тутарыгар дьикти Чита гарнизонулар сулуусулаар. Младшай лейтенант, Воронеж иһин сэриигэ улаханньык бааһыран. Иркутскайга эмтэни кэнниттэн рота политрукуна сылдьан сэримлэнэр. 1943 с. от ыйыттан 1944 сыл муус устар ыйыгар дьикти Ашхабадтаабы минометнай училищени бүтэрэн лейтенант буолар. Кини I Украинский фронт 870-с стрелковой Кыһыл Знамялаах полкаларга стрелковай рота командиринан сэримлэнэр. 287-с Новгородтаабы-Волынский дивизия 76-с стрелковой корпусун 3-с гвардейскай армиятын састаабыгар сылдьан Аҕа дойду сэриитин I уонна II степеннэрдээх орденнарын наараадалаабыт. Сэрин хонуутугар бизэстэ

бааһырыт. Төрөөбүт оройуонугар наар салайар үлэбэ сылдьыбыт. "Октябрьскай Революция" орденнаах. Хорсун командир 1986 с. тохсунуу 31 күнүгэр өлбүт.

8. Романов Василий Семенович — 1914 с. т., ИДНХ (НКВД) үлэһит.

9. Григорьев Степан Дмитриевич — СНБО командира. Курсаннары үөрэппиттэр, кэлин өлөөдөөдөөн охрона начальнига.

10. Васильев, аата, аҕатын аата биллибэт. Мэдьээххиттэн төрүттээх киһи. Судууланан үлэһэбит.

11. Пинигин Павел Титович — 1917 с. т., СНБО-ну бүтэрбит. Финский сэрии кыттылаабыт. Сэригэ Дьокуускайтан 1941 с. балаһан ыйын 8 күнүгэр ыҕырыллыбыт. Сержант, 11-с танковой корпус 12-с мотострелковой бригадэртин састаабыгар сылдьыбыт. Курсккай — Орловскай кыргылыга бааһырыт. 956-с эмтэнэр госпитальга сылпыт. Аҕа Аҕа III степеннэ орденнаах, 1944 с. тохсунуу 1 күнүгэр Дьокуускайга кэлбит. Диринг сэтте кылаастаах оскуолатыгар үлэһэбит. Кэлин Дьокуускайга 2 сыллаах учууталлар институттарын бүтэрэн Дирингэ биология, химия учууталынан үлэһэбит.

12. Аата биллибэт.

13. Литвинцев, аата, аҕатын аата биллибэт.

14. Захаров Егор Гаврилович — 1919 с. т., СНБО-ба үөрэммит. Армияга 1941 с. атырдыах ыйын 30 күнүгэр ыҕырыллыбыт. Младшай лейтенант, 353-с стрелковой дивизия 1189-с стрелковой полка-тыгар сэримлэнэр сылдьан 1942 с. балаһан ыйын 20 күнүгэр өлбүт. Смоленский уобаласка көмүллүбүт.

15. Нестеров Иван Семенович — 1919 с. т., армияга 1942 с. ыҕырыллыбыт. Дойдугар 1944 с. кэлбит. 1971 с. тохсунуутугар ылдьан өлбүт.

Бэлэс кэккэбэ:

1. Харитонов Георгий Павлович — 1917 с. т., Дьокуускайга пединституту туйгунуу үөрэнэн бүтэрбит. Чуралчы Дирингэр, Амма Солободатыгар оскуола директорунан ситиһимэлээхтик үлэһэбит. Сэлэтик ыарыттан 1944 с. кулун тутар 14 күнүгэр өлбүт.

2. Родионов Николай Григорьевич — 1917 с. т., учуутал. Армияга 1942 с. балаһан ыйын 4 күнүгэр ыҕырыллыбыт. 188-с стрелковой дивизия 388-с стрелковой полкаларга сылдьан бааһырыт. Аҕа Аҕа III степеннэ орденнаах дойдугар 1943 с. кулун тутар 16 күнүгэр эргиллибит. Диринг, Мэдьээхсэ оскуолатыгар учууталлаабыт.

3. Дьячковская Степан Васильевич — 1920 с. т., армияга 1943 с. атырдыах ыйын 17 күнүгэр ыҕырыллыбыт. 91-с стрелковой полк 16-с биригээдэтин састаабыгар сылдьан сэримлэспит. Дойдугар эргиллэн араас үлэбэ сылдьыбыт. Кэлин Дьокуускайга олорон өлбүт.

4. Ефимов Константин Иннокентьевич — 1918 с. т., СНБО-ну бүтэрбит. Сэригэ Уус-Майаттан ыҕырыллыбыт. Керчь куораты харабыл-лааһынга сылдьан билиһингэ түбөһөн лаабырга өлбүт.

5. Дьячковский Василий Иванович — 1921 с. т., армияга 1942 с. атырдыах ыйын 20 күнүгэр ыҕырыллыбыт. 1943 с. сэриигэ өлбүт.

6-с, 7-с ааттара биллибэт.

8. Васильев Петр Егорович — 1923 с. т., Өлүкүмэргэ адвокатан үлэһэбит. Сэригэ 1941 с. балаһан ыйын 7 күнүгэр ыҕырыллыбыт. Лейтенант. 1943 с. ахсынньытыгар Забайкальскайдаабы стрелковай-минометнай училищени бүтэрэн, сэрин хонуутугар автоматчиктар роталарын хамаандалаар. Салгыы 2-с Украинский фронт тулаанытыгар 205-с гвардейскай полк 70-с стрелковой дивизиятыгар сылдьан 1944 с. муус устар 18 күнүгэр буолбут кыргылымга марафонньык бааһыран. Госпитальга үлүнүк сытан эмтэнэр. Уральскай байыаннай укурукка салгыы сулуусулаар. Хорсун быһыны көрдөрөн. Аҕа дойду сэриитин II степеннээх орденнаан наараадалаабыт. Сэримтэн ылдыт баастара кини доруобуйатын кууска айгыр-релллытара. Хорсун офицер 1970 с. өлбүт.

9-с, 10-с, 11-с, 12-с ааттара биллибэт.

13. Посельский Павел Прокопьевич — 1921 с. т., 1941 с. Дьокуускайдаабы культурнай-

сырдатар оскуолатын бүтэрэн Аҕабырга ананан үлэһэбит. Чуралчытан армияга 1945 с. от ыйын 1 күнүгэр ыҕырыллыбыт. Аҕыс ый устата үлэ хамаандатыгар энкилэ суох сулуус-палаабыт. Дойдугар 1946 сыл кулун тутарга кэлбит. Оройуонга культура салаатыгар директорунан, промкомбинатка технологиянан, кэлин райстааха үлэһэн пенсияга тахсыбыт. Госбэлгэ үлэһит. 1972 с. ахсынньытыгар ылдьан өлбүт.

Алтыс кэккэбэ:

1. Никитин Роман Андреевич — 1916 с. т., СНБО-ба үөрэммит. Армияга 1940 с. сулууспалаабыт. Старшай лейтенант. Кыһыл Сулус орденнаах наараадалаабыт. 270-с стрелковой дивизия 975-с стрелковой, 219-с стрелковой полкаларыгар сылдьан сэримлэспит. 1943 с. бос ыйын 27 күнүгэр сэрин хонуутугар өлбүтүн Курсккай уобалас Новельское сэлэһиннэтигар көмүллүтэр.

2. Аата биллибэт.

3. Павлов, СНБО-ба үөрэммитэ биллэр.

4. Петров Андрей Елисеевич — 1917 с. т. Сэригэ 1941 с. Дьокуускайтан барбыт. 4-с мосто-понтоннай биригээдэбэ сылдьан устэ бааһырыт, Кыһыл Сулус орденнаах, "Бойобуой үтүлээрин иһин", "Сталинград оборонатын иһин", "Кенигсберг иһин иһин", "Берлин иһин иһин" мэтээллэринэн наараадалаабыт. Дойдугар 1946 с. эргиллибит. "Кыям" хаһыакка корреспондентынан үлүнүк үлэһэбит, 1990 с. Дьокуускайга өлбүт.

5. Неустров Николай Дмитриевич — Дьокуускайдаабы культурнай-сырдатар оскуолаба үөрөнө сылдьан ылдьан өлбүт.

Алтытар ааттара эмтэ биллибэт. Кыһыл ахтыллыбатах чугас эбэтэр билэр дойдугу бу хаартыскага баар буоллуктарына улуус хаһыатыгар суруйан ытаргытыгар көрдөһүбүн. Баар, сыһа-халты баар буоллабына, бирастыгы тиэниг. Бары аҕаҕа буолуоһун.

Павел ХАРИТОНОВ.

Дьокуускай к.

ЧУРАПЧЫ ЭТЭ - АҢА АТЫҢГА ХАМАҒА

Күтүнгү үлөбүт түмүктөнөн, аны ону батарыны кытары ситимнээк калмилээк-барылаах, үгүс түбүктээк аты-арпаң түтүмүзү сагаланна.

Соторутаагыла А.К.Поисеев салайа-аччылаах биригээде Амма өрүлүнөн Уус-Майа улууһугар кооперативка онгоһуллар бары борооһуксуя көрүгүтүн тизээн ил-дын аты тэрийдэ. Уруксу сыллартан шэфтэһэр хуоралгытыгар Нерюнгрига Е.И.Васильева, Л.Д.Александрова салайар биригээдэлэрэ баран үгүс суумалаах аһы-үөлү батаран астынан калмилэр.

Алданга уонна Томмоко А. К. Поисеев биригээдэтэ сылдьан, атыга нэһили-эннэбэ хаммагыт баран, эбиитин "оооо да быыстала суох кэлэ турут, кэһэһэһит" дээн олохтоохтортон үлэх ылан төнөнөн барыбытын үөртэ.

Сэтинни ый 26-27 күннэригэр Дьоку-ускайга А.Е.Кулаковский аатынан Культура киинигэр быыстапка-дээрбанга ыты-

лланна.

Онон, бу далааһыннаах дьаһалга "Чу-ралчы" ТХПК 27 үлэһитэ хэбыллан, Чурап-чыбыт алаастарын миннигэс этэ, үрдүк су-ортаах үрүт аспыт киэн атыга барда. Чу-ралчыны "Чуралчы" дэппит республика-таагы, Бүтүн Россиятаагы уонна аан дойду таһымнаах быыстапкаларга үрдүктүк сы-наламмыт улуустат мааркатынан буолбут убаһа ыһаппыт этин, Мугудайдаагы ас-үөл комбинатыгар онгоһуллубут үт ас бары көрүгүнэрин, элбэх сахалыы аһы-үөлү араас куораттар, улуустар олохтоохторо үөрө-көтө атыластылар. Бу курдук Саха Дьыл-га дээрэ ыраах алмаастаах түбэ киини-гэр Мирнэйгэ уонна шэфтэһэр Томпоһут улуугар, ону таһынан ыгырылаах, үлэх-тээх улуустарбытыгар, куораттарбытыгар эргин биригээдэлэрэ барыахтара.

"Чурапчы" ТХПК пресс-киинэ.

АНГИНАТТАН СЭРЭНИН!

Тонзиллит эбэтэр норуоска ааттыылларынан ангины киэнник тарбаммыт сыйыһыны кытта сибээстээх эт-хаан уопсай ыарыта. Ыарыы сүрүннээн тангалык былчархайдарыгар үөскүүр. Ангина — греческэй уонна латинскай тыллар холбоһууларыттан үөскээбит "ыга түтүү, бопто-руу" дээн өйдөбүллээх тыл. Онон ыарыы ата-даһаны киин сүрүн бэлэтин—күмэйгэ ыга тү-тар мөһөй баарын туһунан этэр.

Ангина үөскүүр бирининэтинэн ангины был-чархайын каналларыгар ас кириэн сыйыһыта буолар. Ол иһин онно элбэх бактерия, вирус мунньустар, үөскүүр. Киинлэр токсиннара хаанга кириилэр уонна организм сүлүрдэл-лэр. Киһи организмэ тымныдагына эбэтэр си-листэнэбинэ ангины бэргиир. Ангина икки көрүнтэ араас: арбана буолбут (хроническай) уонна эмискэ көлүт (острой). Эмискэ көлүт ан-гина бээс араас формалаах. Ыалдыбыт дьон ту-та бырааска көрдөрөн, киһи анааһынан эмтэ-ниэхтээхтэр. Өскөтүн ситэ эмтэммэхсэ сыл ах-сын эмискэ көбөр ангинынан ыалдыр буоллаха, ыарыы олохсуйан арбанага кубулуйар.

Арбана буолбут ангины сымстарытынан

ыалдыр киһи ыарыта бэргээбэххэ да сылдьар кэмгэр түгүнүр тиритэр, төбөтө ыалдыр, аппе-тита суох буолар, сүлүгүтэрэ, сүрүгэ ыалдыр оол. Академик Б.С.Преображенский суруйуу-нан, ревматизмнаах дьон 80-90 бырыһыаннара ангиналаахтар. Атын ыарылар, холбоһор, неф-рит (бүөр ыарыта) 30-80, ревматизмдун ар-рит 40-70, холецистит 50-70 бырыһыаннара эмсэ ити ыарыттан төрүттээхтэр.

Ыарыыны үс суол нымнан эмтииллэр: ыа-ры бэргээбит кэмгэр, сылга иккитэ арбана ан-гинаны профилактическай эмтээһин уонна опе-рациялааһын. Онуоха киһи хааны анализтарын туруга нуормага сөл түбэһэтэххэ. Ангина был-чархайын операциялааһын икки мүнүүтэ буолар.

Билиги усулуобуйабытыгар ангинаттан ха-рыстанны сурун таңа. Бу ыарыта ким барыта халтарыан сөл. Ордук кыра оҕолорго кутталлаах. Онон төрөлүттэр оҕолоро ангинынан ыалды-бытын биллэхтэринэ ыары олохсуйа, уустугура, атын органнарга дьайа илигинэ бырааска көрдөрүллөрө наада.

А.ПОПОВ,
лор-врач.

Чурапчытаагы А.П.Гоголев аатынан

оҕо музыкальнай оскуолатын

Мындабаайтаагы филиалын

литературнай кылааһын үөрэнээччилэрэ суруйаллар

"КЭСКИЛИ" СӨБҮЛЭЭН ААҒАБЫН

Мин "Кэскил" хаһыаты олуһун таптыбын, сыл айы суруттарыбын. Хас биридди илиһин, рубрикатын нэһээ саргыбын. Ордук остуруйдалары ис сураккыттан ыларан ааҕабын уонна бойом даһаны остурууа айарын сөбүлүүбүн.

Оҕолор, эиһиги эмсэ "Кэскил" хаһыаты суруттарын, ааһын, кэмсинизээт суоҕа.

Нария ЭВЕРСТОВА, VII кылаас.

ДЬҮӨГЭБИНЭН КИЭН ТУТТАБЫН

Мин аатым—Макарова Нария. Сааһым уон бириим. Амма орто оскуолатын туйгун үөрэ-көнчүбүн. Дьүөгөм Дьячковская Сайына дьин. Иккэн бири кылааска үөрэнэбит, куруутун биригэ сылдьабыт. Кыратык да араас түстэһиппинэ суохтаабыт, түүбүтүгэр көрөбүт.

Сайына суус холку майгылаах, урбук-тулук курдук туттунулаах, нэһээ кыраһыабай. Ин-тэриэһип да үкү—үкүхү курууһугар сылдьабыт уонна литературнай кылааска үөрөнөбүт.

Күндү дьүөгэбэр баҕарыам этэ дьоллоох оҕо сааһы, кылааннах доруобуйаны, үөрөбүр үрдүк ситиһимилэри. Мин дьүөгэбинэн киэн туттабын.

Нария МАКАРОВА, VI кылаас.

МАСТАРЫ
ТАПТЫБЫН, ХАРЫСТЫБЫН

Билиги дьэ көргөнтэ атыбыт. Ийэбит, аҕабыт билигин үлүсүк айылҕага сырылына-раллар. Сайын тыага таһарбытын олус сөбүлүүбүт. Ийэбитигэр дьарыһан оҕонноон көмөлөһөбүт. Күүлэйдир коммитигэр төрөлүттэрибиз элбэҕи көпсүлүбүт. Айылҕа киһиэхэ туһалааһын кыра эрдэһиппинэн бил-лэбит: күн сылытар, ууну иһэбит, мөһөн дьикти, мөһөһү онороллор, тыах, хомуһуос...—кэр-лэр, кыраһыабайдар уонна бары туһалаахтар.

Салтыммытын мастар ыраастылар, ол ыраас салтынынан тыһабыт дьин көпсүр аҕам. Ол иһин мин мастары иһтэрэһиппин. Билиги бары сөбүлүүр мастардааһыт. Холбоһор, аҕам уонна эдрийим Сахаама тиги сөбүлүүтэр, убайым Андрей — бэһи, кыра бы-раһым Айаал—харыйаны, оттон мин ийэбинин хатыны ордоробут. Эдрийим тиги мугуһатын олус сөбүлүүр, аҕабыт саас эрдэ мугуһа ты-лыһытыгар тыага таһааранна. Нэһээ үгүһэ сит-таах буолар.

Тиги мас 300 сааһыгар тийэ олорор, үрдүгэ 10-14 метр буолар, сүрдээх бөҕө диир аҕам. Куйааска киһи аһыгар олорон күн устутан саһааныбыт. Сахаага кыдаһаас тиккэ хары уолута. Убайым Андрей бэһи билирэн Мын-дабайыга кумахтаах сиргэ баар бэс чадаага хайаан да сылдьар. Ыраас, сырдык баҕайы дьин аһынар. Бэс сырдыгы таһыыр, иккитэ 4-5 сы-лы быһа турар өбүт. Бастан дьиз туталлар, мө-һөл, кумааһы онороллор. Киһини чыһаа уонна

ыраас дьин этэр аҕам.

Быраһым Айаал харыйаны сөбүлүүт: "Ман-ди күөх уонна Саҥа Дьыл быраһыһыһын ки-эргэтэр",—дир. Харыйа, кыраһык, кыһын манан хаарга күл-күөх латтайан турара көрүктөн эрэ кэрэ буолар. Билиги Бэксэ баар эбээһэлэһиппинэр аҕам үс харыйаны олорута. Олуккара билигин билигинин тэһгэ улаа-таллар.

Ийэм уонна бойом хатыны сөбүлүүбүт. Эбэ-лээх эһэм Чурапчыга олороллор. Эһэм Андрей Павлович Листиков дьин. Киһи олус элбэх маһы, талаһы олордор. Олбуордарын иһэ үксэ хатыт. Оттон билиги бири эрэ хатыһааһыт. Алара өтүгэр кыра хатыт оҕолоро үккэн эрэл-лэр, онно мин уу күөһэһиһим. Хатыт нэһээ кы-раһыабай. Ийэм туһуттан сахалыы иһит тигэр. Хатыны олукка эмсэ оол, киһитэн быһах, сүгэ уктарын онороллор, туһата элбэх. Ол эрэ-ри мин тыһааһа, сибирдээх хамсык, үөрөкөтө турарын сөбүлүүбүн. Дьон тоҕо аһаһалларын өйдөбөтүм.

Мин мастары таптыбын уонна харысты-бын. Киһилэр эмсэ билиги курдук тыһааллар, билиги курдук тыһаахтар.

Сайна ДЯЧКОВСКАЯ,
6-с кылаас.

МИН МЫНДАБААЙЫМ

Мин Мындабаайыга олоробун. Бөһүөлэ-кит олус киэн уонна нэһээ үгүһэ, ордук сай-ын тупсар. Оҕо аймак кутун тулут кыраһыа-бай да кыраһыабай.

Амма өрүстээхтэ, ону кыһа бөһүөлэһит сытар. Айылҕабыт кэрэ да кэрэ, сайын күөх, күлүн көмүс, кыһын манан, сааһын сырдык өҥнөрдөөх.

Бөһүөлэһк киин өтүгэр кулууп, оскуола, икки этээстээх таас дөһсөд, понтга, физзал, амбулатория, хонтура, рынок, кафе, маҕаһыһынар бааллар. Игиттэн туора хааман үрөһү туораан, сыһы таһсан мин олорор сирбэр Бэксэ кэлэбин. Манна дөһсөд, гараж, балыһа, оҕо санаторийа, маҕаһыһы баал-лар, маҕаһыһыһа килиэһи атынан таһаллар, манньык хайа да сиргэ суоҕа буолуо, дьикти дуу?

Дьэ, бу курдук кэрэ сиргэ Мындабаайы мааны уола Саввин Айсен олоробун.

Айсен САВВИН, V кылаас.

КИНИГЭНИ ТАПТЫБЫН

Амма орто оскуолатыгар VIII "а" кылаас-ка үөрөнөбүн. Сөбүлүүр дьарыһым—киһи ааһыта, нууччалы да, сахалы да сэрээн ааҕабын.

Сахалыыттан литературабытын төрүтэ-эбит, эһэлэтэр-эһэбит. Өксөкүлээх Өлөксөй элбөк тыһынаах холсоннорун ордоробун. Нууччалыттан, аныгы кэм киһитэ буола-рым быһытынан, кутталлаах мистическай кэпсээннэри сөбүлүүбүн, холбоһура, Б.Станн "Ужасистарын".

Ааҕар кинигэлэрбин үксүн библиотекат-тан уларсабын, бэйэм эмсэ кыра библиоте-калааһын, ол барыта мин сөбүлүүр кинигэ-лэриим. Кинигэ—билиги төрдө дьин мээһэһэ эһэлэтэр. Кинигэни ааһыан—ойгөр өй эһил-лээ, элбэххэ үөрэнэһэн, сайдыаһын, куруутун убаастана сылдьаһын.

Саргы КУЛИЧКИНА, VIII кылаас.

Литературнай муннук

Петр АЛЕКСЕЕВ—Сизэн Бүөккэ

КИҢИ ДИЭН КИҢИ

Киһи дьин киһи,
Киһи арыт үөһэр,
Киһи арыт хомойор.
Киһи санаата элбэх,
Киһи олук араастык олорор,
Сороһор дьоллоохтук,
Сороһор курустук,
Ким эрэ үлэтин мангуур,
Ким эрэ эрдэ барааһытар.

Билиги иһтэбит, көрөбүт, тыһааһыт,
Олохтут дьол суолталаах да
Туу ыһаарытын билбөппүт,
Күннээһинэн олоробут,
Сарыһыһыны-виһүһүгүт
Улахаһыта уурбалпыт.
Билиги илиһилээһипт,
Хаамар-сүүрүр атаһааһыт,
Туһата суоһа мээһэһэ хамсыһыт,
Охсуһары, алдатары сатыһыт,
Үлэһэн көрүөһүт,
Олохтут кылга да кэмгэр
Туһата онорубут.
Кыдаһаас киһиэхэ маһын хайытан,
Мугуһун киллэһэн биһирээһин—
Төһөлөөх үгүһэ буолуо аһи киһиэхэ?
Ону толкуйдаан ыһааһыт.
Киһи сыһатыттан өйдөнөр,
Күлүһүн, үгүһэ дьини
Кыра эрдэһиптин билэр,
Хас күнүн айы олоһо үөрөнөр,
Киһи олукун бэйэтэ онортор,
Дьолун бэйэтэ булунар.
Баҕар, таах сит.
Дьол бэйэтэ килиэ, катас!"—
Ону сөбүлүүбүт.

Олох биһирдэ эрэ бариллэр,
Иккис олох бариллэһитин
Бэркэ дьин билэбит.
Киһи арыгы иһэр,
Онтон элбэһи сүүһүтэр.
Хаайы, балыһа иһитэ буолар,
Олохтон туоруур даһаны.
Киһи таһах тардар,
Өйүн онно сүүһүтэр,
Үлэ хаайын элбэх кэммин
"Перекур" дьингэ ыһар,
Кадуһа суаһыт,
Буруоһа итирэн олорор,
Таһах буортуһу эмсэ билэбит,
Быраһыһа наада!
Аһыһи онугар сүүһүккэ,
Таһах онугар
Доруобуйаны көрүнүккэ,
Чөл олох суолугар
Турунубут буолбаат!

Хас үлүһү күнү
Үлэһэн-хамсаан
Туһалааһыт атаһыһаа,
Туу эмсэ онорубуһа, ситиһиһаа,
Үлүһү күмүт үгүһэһиһэ аһаа—
Дьоллоох буолбатаһыт дуо?!
Олох дьин олох,
Киһи дьин киһи,
Олох киһини онорор димилэр,
Кэлбит олоһо киһи
Бэйэтин мээһэһэһи булунар,
Киһи олук онорор,
Киһи киһини төрөтөр,
Ол киһитин иһитэр олорор,
Ону киһи дьоллоһо,
Кыдаһаас баран кэмсиммэт,
Өлөн баран сүлүт,
Оҕо олоһун салгыһын,
Олох туһугар
Аһы сөһтө охсуһар,
Ону киһи олохтут...

Уважаемые квартиросъемщики!

Налаженность работы предприятий жилищно-коммунального хозяйства зависит от многих факторов, в основе которых:

- своевременная выплата заработной платы работникам предприятия;
- своевременный заказ материалов для осуществления ремонтных работ;
- своевременный заказ топлива для работы котельных.

Для достижения этих целей необходимы денежные средства. Основным источником данных средств является сбор оплаты за потребленные населением жилищно-коммунальные услуги.

На сегодняшний день задолженность населения по оплате потребленных ЖКУ по Чурапчинскому улусу составляет 889673 рублей. В данной ситуации задаться вопросом: на какие денежные средства можно обеспечить тепло и уют в Ваших домах в отопительный сезон 2004–2005 гг.

При отсутствии понимания проблем и нужд предприятий жилищно-коммунального хозяйства с Вашей стороны, мы вынуждены обращаться в судебные органы для принудительного взыскания задолженности.

По решению суда, судебные приставы-исполнители вправе:

- взыскать задолженность из всех видов доходов (зарплата, пенсия);
- наложить арест на принадлежащее Вам имущество (с последующей реализацией по заниженной стоимости).

Крайней мерой воздействия на злостных неплательщиков жилищно-коммунальных услуг является выселение из занимаемой жилой площади (ст. 15.5 ФЗ "Об основах федеральной жилищной политики").

Граждане, будьте благоразумны, своевременно оплачивайте потребленные жилищно-коммунальные услуги во избежание негативных последствий для себя и членов Вашей семьи.

Администрация ГУП ЖКХ РС(Я).

МУНИЦИПАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ
"ЧУРАПЧИНСКИЙ УЛУС (РАЙОН)"

РАСПОРЯЖЕНИЕ

№ 432

От 22 ноября 2004 года.

Об утверждении тарифов на услуги трактора

В целях упорядочения цен на услуги транспорта организаций и частных предпринимателей, распоряжаюсь:

1. Утвердить с 22 ноября 2004 года следующие тарифы на услуги трактора на 1 моточас без учета НДС:

Класс техники	Предпр., организации	Частные предпр.
МТЗ-80, 82	320 руб.	295 руб.
ДТ-75, 75 М	390 руб.	360 руб.

2. Контроль за исполнением данного распоряжения возложить на управление экономического развития, предпринимательства и торговли (Монастырева О. П.) и на управление сельского хозяйства (Филиппов И. И.).

МУНИЦИПАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ
"ЧУРАПЧИНСКИЙ УЛУС (РАЙОН)"

РАСПОРЯЖЕНИЕ

№ 433

От 22 ноября 2004 года.

Об утверждении тарифов на перевозку пассажиров

В целях упорядочения цен на перевозку пассажиров в улусе, распоряжаюсь:

1. Утвердить с 22 ноября 2004 года следующие тарифы на перевозку пассажиров:

а) Внутрисельские перевозки на автобусе от с. Чурапча:

№	Названия	Тариф
1	Алагар	125 руб.
2	Баасы	150 руб.
3	Мукудай	50 руб.
4	Телей	30 руб.
5	Сылаа	35 руб.
6	Кытаанак	60 руб.
7	Арылах	90 руб.
8	Болтоно	25 руб.
9	Хатыла	15 руб.
10	Солданыч	100 руб.
11	Болугур	90 руб.
12	Окумен	20 руб.
13	Холото	35 руб.
14	Хасар	50 руб.
15	Хансыт	60 руб.
16	Чаама	80 руб.
17	от с. Чурапча	7 руб.

б) Междусельские перевозки на легковом транспорте:

Чурапча – Нижний Бестях	265 руб.
Чурапча – Луукс	310 руб.

2. Глазам населенных администраций проследить за исполнением данного распоряжения по своему наделу.

3. Общий контроль за исполнением данного распоряжения возложить на управление экономического развития, предпринимательства и торговли (Монастырева О. П.).

ДЭРДЭЛИЙБИТ!

Убаастабылаах коллегатыбыт, туйгун категориялаах учууталы, СР үөрэҕирититин туйгунун, Чурапчы улуустаабы гимназиятын уонна СГУ филиалын техническэй колледжын преподаателлара ЗАХАРОВА Александра Ивановна "Педагогические условия реализации принципа гуманизации образования в процессе изучения физики учащимися старшего подросткового возраста в национальной школе" диэн темаҕа кандидатскай диссертациятын чаҕылхайдык камускан педагогическай наука кандидатын аатын ылыммынан биригэ үлүһү коллегаларыг ааттарыттан итин-истин эбэрдэ буолуохтун!

Баҕарабыт үрдүк-үрдүк дьулулар, сырдаты-биллини сарар, кэрэни-ырааһы кэрэхсир үлэҕэр өссө үрдүк ситиһиннэри, дьыа кэргэннэр дьолу, доруубуйаны.

Чурапчы улуустаабы гимназиятын уонна техникумун колледж коллективтара, профкома.

X X X

Убаастыыр коллегатыбыт, туйгун категориялаах учууталы ЗАБОЛОЦКАЯ Полина Павловна кэрэ-билиэ үлүһүгүнэн итин-истин эбэрдэлиийбит!

Баҕарабыт кун сириттэн бары бары улууну, сааһылары биллэмэккэ сыраллаах үлэҕэр өссө да элбэх ситиһиннэри, кытаанак доруубуйаны, дьолу-соргуну, үөрүүнү-көтүүнү!

Амма орто оскуолатын коллектива, администрацията, профкома

X X X

Кунду дьүөгэбитин, доҕорбутун, Амма орто оскуолатын туйгун категориялаах учууталы ЗАБОЛОЦКАЯ Полина Павловна үлэ аҕардаах үлүһүгүнэн итин-истин эбэрдэлиийбит!

Эн үлэ-үөрүккэ, олоҕуо сыһыанга билиэк барыбытыгар көлөбүр булар.

Өрүү манньк ыра санаа аргыстанан, үөрүү-көтүү укталлан, элбэх ситиһиннэри дьоллоохтук-соргулаахтык сырыт.

Мындааайыттан Слелцовтар, Кожуровтар, Диодоровтар, Чурапчыттан Поповтар, Дьокуускайтан Федосеевтар, Софроновтар

Педагогическай үлэ ветерана, ССРС үөрэҕирититин туйгуна, Чурапчы сэлэньэтин Бочуттаах гражданина, таптаах адындары

ВАСИЛЬЕВА Ирина Егоровна

уһун ыраахан ырыттан өлбүтүнэн биригэ үөрэммит табырыстылыгар, истин дьүөгэбитигэр Кириллина Альбина Федоровна, кини дьыа кэргэннэр културданытын тиздэлбит.

Чурапчы орто оскуолатын 23-с сылуун 10 "б" кылааһын бүтэрбиттэр.

Културданытын тиздэллэр:

— Эдьийдэр Ирина Егоровна ыраахан ырыттан олохтон туорабытынан малара Любедеттар.

— Ирина Егоровна ыраахан ырыттан кун сириттэн барытынан улус дьаһалтаныгар биригэ үлэһэбит коллегатылар, дьүөгэбитигэр Кириллина Елена Егоровна муниципальнай тарихи дьаһалтаны профсоюзнай комитетэ.

— Кунду эдьийдэр Ирина Егоровна олохтон туорабытынан быраатыгар, күтүөтүгэр Васильев Михаил Егорович, эдьийдигэр Платонова Акулина Титовна, балтыгыгар Галина Михайловна, сизин балтыгыгар Алина Чурапчыттан Сергеевтар.

— Шефска "Мичел" улууаанга ар сыларга үлэһэбит ССРС үөрэҕирититин туйгуна, Чурапчы сэлэньэтин Бочуттаах гражданина Васильева Ирина Егоровна өлбүтүнэн кыһыгар, биригэ төрөөбүттэригэр ЖКХ ГУП Чурапчытаабы филиалын коллектива, профкома.

Кунду убайдар, Мэҥэ - Хаҥалас улуунун Павловскай сэлэньэтин олохторо

ЛАВРЕНТЬЕВ Николай Иванович

ыраахан ырыттан олохтон туорабытынан быраатыгар Еремей Иванович, кийитигэр Анастасия Аризонна, кинилэр оҕолоругар, балтыгар Любовь Ивановна културданытын тиздэлбит.

Ыкса маллара Варламовтар, Портнягиннар, Сивцевтар, Амосовтар, Романовтар, Никитовтар, Макаровтар.

Таптаах кэргэним, ийэм, эбэбит, үтө, кини ветерана, хоту кайыруу кытылыга, Чурапчы сэлэньэтин олохторо

ЯКОВЛЕВА Анна Федоровна

бу дьыл азынны 1 күнүгэр уһун ыраахан ырыттан өлбүтүн дьирэҥик крүһүйэн гүөн бары аймактарыгар, дьүөгэлэригэр, табырыстарыгар, билэр дьонугар итин-истин эбэр.

Кэргэнэ, кыһа, күтүөтэ, сизиннэр.

Културданытын тиздэллэр:

— Таптаах ийэтэ Анна Федоровна ыраахан ырыттан өлбүтүнэн кыһыгар, бугалтар Надежда Григорьевна Никонцева, күтүөтүгэр, сизиннэригэр "Чурапчы" МТС АОО коллектива.

Атыыллыныбыт

"Сили" маҕаһын атыыллыр: хаатынгалары, электробытаны табыар арааһын, шкаф-купелары, 2 миасталаах ороннору, комодтары, сурукуттуур, компьютернай, куконнай остооллары, симнаҕа миастал набордарын. Адырыспыт: Чурапчы сэл. Карл Маркс уул. 23 №-ра. Телефон: 42-542.

ПРОДАЮ

Интернет-приставку для телевизора и компьютер "Пентий-4". Обращаться по телефону: 42-082.

Печать цифровых фотографий

— Печать 4/6 и цветная

— Копии 4/6 и цветные

— Ламинирование (А4)

— Переплет, календари

— Фото на документы

— Пригласительные

— Визитки, буклеты

Обращаться по адресу: с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26/а, тел.: 41-358.

Хатас бөлүөлүгүн олохторо

ЕФРЕМОВА Мария Семеновна

ыраахан ырыттан олохтон туорабытынан кыһыгар Анна Алексеевна, күтүөтүгэр Андрей Тимофеевич Ноговицыннар културданытын тиздэлбит.

"Чурапчы" ТХПК бырабылыанньата, профкома.

Таптаах оҕобут, эдьийдигэр, балтыбыт, Кытаанак нэһилиэгин олохторо

ЗАХАРОВА Туйаара Александровна

эмискэ ылдыан өлбүтүн аймактарыгар, табырыстарыгар итин-истин эбэрбит.

Ийэтэ, аҕата, биригэ төрөөбүттэрэ.

Културданытын тиздэллэр:

— Кытаанак нэһилиэгин олохторо Захарова Туйаара Александровна эдэр сааһыгар олохтон туорабытынан ийэтигэр Герой - ийэ Анастасия Николаевна, аҕатыгар Александр Харлампеевич Захаровтарга, биригэ төрөөбүттэригэр Кытаанак нэһилиэгин дьаһалтата, ветераннарын сабызта.

— Кытаанак, эдьийдэр, балтылар Туйаара Александровна олохтон туорабытынан аҕатыгар Александр Харлампеевичка, ийэтигэр Анастасия Николаевнага, биригэ төрөөбүттэригэр Александрдын биригэ үөрэммиттэр.

Кунду оҕом, ийэбит, эбэбит, балтыбыт, эдьийдигэр, ССРС Бочуттаах донора, СР доруубуйатын харыстабылын туйгуна, СР культуранын туйгуна, үлэ ветерана

ПОПОВА Елизавета Егоровна

ыраахан ырыттан билиги кээксэбиттэн өлөн туорабытынан билэр дьонугар, аймактарыгар итин-истин эбэрбит.

Ийэтэ, кыһа, күтүөтэ, сизинэ, эдьийдэрэ, балтылар, бырааттара.

Културданытын тиздэллэр:

— ССРС Бочуттаах донора, СР доруубуйатын харыстабылын уонна культуранын туйгуннара Попова Елизавета Егоровна ыраахан ырыттан өлбүтүнэн ийэтигэр, кыһыгар, күтүөтүгэр, сизинигэр, аймактарыгар улус дьаһалтата.

— Медицина ветерана, ССРС Бочуттаах донора, СР доруубуйатын харыстабылын туйгуна Попова Елизавета Егоровна ыраахан ырыттан өлбүтүнэн ийэтигэр, кыһыгар, күтүөтүгэр, сизинигэр, аймактарыгар улус дьаһалтата.

— Медицина ветерана Елизавета Егоровна Попова ыраахан ырыттан кун сириттэн барытынан ийэтигэр Мотурунова, кыһыгар, күтүөтүгэр, сизинигэр уонна бары аймактарыгар Чурапчы сэлэньэтин Петровскай түөлбөтин олохторо.

— Эдьийдэр, СР доруубуйатын харыстабылын уонна культуранын туйгуннара Елизавета Егоровна уһун ыраахан ырыттан өлбүтүнэн ЧГФКСИ бухгалтеригар Шадрина Ирина Алексеевнага, оҕолоругар, чугас аймактарыгар ЧГФКСИ администрацията, профкома, коллектива.

Редактор Г.Г. ПОПОВ.

АДЫРЫСПЫТ: 678670,

Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а".

ТЕЛЕФОННАРЫТ:

редактор - 41-332, отделар - 41-265.

E-mail: Ozanaoloh@churap.sakha.ru

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, Чурапчы улуунун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук государственной учреждение. Маассабай информация средствдарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһуну контуруоллуур уонна регистрацилар РФ бэчээк СР региональной управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацилармыт нүмэрэ - ПИ №19-0423.

"Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук Г.У. Офсетной бэчээт. Саҕаһын № 143. Тираж 2383. 1.12.2004 с. бэчээккэ бэрилиннэ.

Хабарат нэһилээх үстэ: оптуорунньукка, чэппиэргэ уонна субуотага тахсар.

Автор суругар этиллэр санаа редакция позициялар маҕды сеп түбэхэр буолбатах. Сурукка ыйылар чаччылар кырдыктаастарыгар эппитинэһи автор тус бэйэтэ сүгэр.